

GULYÁS M. GÁBOR

A hóember

Amikor kiléptem az ajtón, és egy rutinossá vált mozdulattal elfordítottam a kulcsot a zárban, hirtelen csapott meg a metsző hideg. A bejárat mellé a falra helyezett hőmérő higanyszála mínusz három fokot mutatott. Lassan fújtam ki a levegőt, és miközben a belsőmből szétoszló pára egy szempillantás alatt eltűnt, félig összehúzott szemekkel a távoli havas tájba bámultam. Talán egy perc volt az egész.

A ház előtt parkoló autómhoz léptem. A mindig és minden körülmények között megbízhatónak tűnő járgányom most a harmadikra sem indult be. Úgy döntöttem, hogy további próbálkozás helyett ezúttal inkább a tömegközlekedést választom. Időm még volt bőven. Gyalog indultam neki a két utcányira lévő buszmegállóhoz, ahonnan eljutok majd a következő csatlakozásig. Ráérős léptekkel baktattam a helyenként még tegnapi hóval borított járdán, ám a csípős hideg miatt többször is meg kellett törölnöm az orromat.

Egy balkanyart követően éppen egy kis ligetszerű zöldterület mellett haladtam el, amikor egy idegen hang szólított meg:

- Elnézést, uram - kezdte halkán.

Megálltam. Óvatosan körülnéztem ebben a zimankós hajnali sötétben. A parkhoz vezető járda mellett egy hóembert láttam. Egymáshoz kissé közel ülő szemeiből rejtélyes optimizmus áradt, melyhez felfelé ívelő, fekete kövekből kirakott szája csatlakozott. Bár a gombjait idéző kisebb tárgyakat nem túl szabályos módon illesztették testére, és a klasszikus sárgarépa helyett egy rövid és vaskos bot állt ki arcának középből, nem nyújtott ijesztő látványt. A testét formáló középső gömb kissé szögletesre sikerült. Ebből is látszott, hogy gyerekek építhették önfeledten, de sietve, nem túlzottan ügyelve a részletekre. Kéz helyett két apró hosszúkás nyúlvány meredt ki törzse két oldalából.

Csak egy hóember, nyugtáztam magamban. Aztán újra körbenéztem. Senkit nem láttam, csak a hóból épült alakot. Nem, az teljesen kizárt. Egy hóember nem beszélhet, kezdtem rendezni a gondolataimat ebben a szürreálisnak ható szituációban, reggel hat óra felé közeledve. Képtelenség. Agyam lázasan kutató megoldás után. Fáradtság, nyugtáztam szótlanul.

- Elnézést, uram - hallatszott ismét a hátam mögül. - Meg tudná mondani, milyen idő várható az elkövetkezendő napokban?

Az alak felé fordultam. Csak állt magányosan és stabilan a fenyők ölelésében. Nem mozdult. Kicsit közelebb léptem, ám még ekkor sem tapasztaltam semmi arra utaló jelet, hogy valóban tőle jött volna

az előbbi hang. Szája csukott állapotban, szemeit ugyanolyan mereven tartotta. Már éppen indultam volna, amikor újra megszólalt.

- Válaszolna, kérem?

Parancsnak vagy erőszakosságnak semmi nyoma, barátságos kérésként csengett a fülemben. Nem tudom, miért, de zsebemből előhalásztam a mobiltelefont, és a böngésző keresőjébe beírtam az elkövetkezendő napokra vonatkozó időjárást.

- Két-három napig még nulla fok alatt, aztán utána jön a felmelegedés. Plusz öt és hét fok.

Az üres utca fehérségtől steril csöndjébe küldött válaszzal még magamat is megleptem. A hóember nem bólogatott a kapott információkra, vagy nyugtázta azokat egyéb módon, továbbra is közönyösen állt a park bejáratánál lévő havon.

- Tehát akkor még három napon maradt - mormolta maga elé, majd kisvártatva hozzátette: - Köszönöm.

Fejemben újabb agyament gondolatok tódultak, alig fértek be a meglévők mellé. Valójában most kezdek csak felfogni, hogy egy hóember kért tőlem időjárás-előrejelzést. Kisebbfajta sokként érte a realitásba vetett hitemet.

- Nincsen véletlenül egy szál cigarettája, esetleg egy kis tömény? - tette fel az újabb furcsa kérdést.

Na, ez már nekem is sok volt. Lábam önvédő mechanizmusként szinte maguktól indultak előre, viszont pár méter után mégis lecövekeltem. Bármennyire is gyorsan kereket oldottam volna ebből a furcsa szituációból, kíváncsiságom mindennél erősebb volt.

- Miért kellene magának cigaretta vagy alkohol?

Kérdésem, melynek jogosságáról teljes mértékben meg voltam győződve, élesen csengett fülemben a kihalt utcán. Hamar jött rá a válasz.

- Rövid az élet. Valamivel fel kell dojni.

Csak álltam kábán és mereven, majd leesett az állam. Nem egy hóemberhez illő válasz; bár fogalmam sem volt, hogy mégis milyen lenne egy normális reakció. Valószínűleg megláthatta az arcomra kiülő pillanatnyi felháborodással kevert meglepettségem, mert folytatta.

- Folyton embereket látok itt az utcán, akik cigarettát szívnak és alkoholt isznak. Mindegyikük boldogabb tőle. Én is az akarok lenni erre a kis időre.

- Csak pótcselekvés, ne dőlj be nekik - kezdtem mondandómat, de mintha nem is az agyam irányított volna, a szám szinte magától ontotta a szavakat. - Úgy csinálnak, mintha ettől boldogok lennének, de valójában nem azok, hidd el nekem. Ez csak a látszat, belül valójában ők is ugyanúgy szenvednek.

- Akkor mond meg, hogy mit csináljak. Van három napom rá.

A hóból készült jószág szavai szíven ütöttek. Adott egy hóember három nappal, aztán elolvad, vége. Nincs tovább. De legalább előre tudja, hogy mikor jön el érte a vég. Aztán itt vagyunk mi, emberek. Megszületünk, aztán harcolunk, hajtunk, gürüzünk életünk végéig. Közben néha megállunk, körbepillantunk, és megpróbáljuk megérteni, miért is csináljuk mindezt. Élveznünk kéne, vagy csak szimplán beletörödni, mert csak egy esélyünk van, nem igazán tudjuk, melyik a helyes út. Vegyünk engem: egy középkorú fehér férfi, akinek aktuálisan várható élettartama a legfrissebb kutatások szerint 78-80 év. Nem tudom, mikor lesz végem, és addig mit kellene még tennem. Negyvenkét éves vagyok, egyszer elvált, egy belvárosi marketingcégnél dolgozom, állandóan túlórázok, hogy aztán este hullafáradtan érjek haza, és másnap

minden kezdődjön újra. Akiket ismerek, mind ugyanígy tesznek. Mi értelme ennek az egésznek? Bármikor végem lehet, és aggaszt, hogy fogalmam sincs, hasznosan töltöttem-e az időt, amit kaptam, vagy valami teljesen mást kellett volna csinálnom helyette.

Miután feleszméltem az előbbi elragadtatásomból, felszínes témákat érintve kezdtem el cseverészni a hóemberrel. Még véletlenül sem akartam érinteni az időjárást, amely a végét okozza. Kérdésére nem tudtam, mit feleljek, így inkább hétköznapi dolgokról, érdekesnek tűnő jelenségekről meséltem. Bármiről, ami csak eszembe jutott: közlekedés, költöző madarak, reinkarnáció, céges könyvelés, nemzeti parkok. Érdeklődve hallgatta, és valószínűleg tetszett neki a java. Aztán a téli időszámításról való magyarázat közben az agyam hirtelen átkapcsolt, és a mobiltelefonomra pillantottam. Egyértelműen késésben voltam.

Sietve zártam beszélgetésemet azzal, hogy ha ő is benne van, akkor holnap reggel és utána is eljövök, és szívesen mesélek neki tovább a világ különféle dolgairól, vagy egyszerűen amiről csak szeretne. Nem tűnt fel, hogy megváltozott volna az arca mondjuk az örömtől, de egy próbát megért. Mielőtt búcsút intettem neki, még egy „Köszönöm!” szállt felém, majd sietős léptekkel folytattam az utam.

Míg az irodában hozzá nem kezdtem a napi rutinfeladatokhoz, végig ezen töprengtem. Lehetséges volna, hogy egy fenyőfák mögött bújkáló, didergő hajléktalan járatta velem végig a bolondját, miközben megpróbált mielőbb cigihez és piához jutni? Vagy ezen a fagyos hajnalon a gyerekek által épített hóember valami megmagyarázhatatlan oknál fogva tényleg beszélt hozzám? Esetleg a túlórák miatt fellépő fáradtság és hallucináció a felelős mindezért; a szürke hétköznapiok egyhangú sivárságát egy valószínűtlen csodával akartam kompenzálni. De valójában mindegy is. Ha egy jótékony valaki meg nem súgja a hóembernek, ő sem tudja, meddig tart majd. Mert végeredményben mi is csak hóemberek vagyunk egy fagyos téli hajnalon.

GULYÁS M. GÁBOR

Csordákba verődve járnak-kelnek

Zalabéren volt egy kis telkünk. Nem valami hatalmas földet kell elképzelni, éppen hogy elfért rajta egy kisebbfajta kőház, amiben szükség szerint éjszakázni lehetett, vagy szimplán csak a nyári hőség elől kicsit elvonulni. De a gyümölcsfák árnyéka szintén kiváló lehetőséget nyújtott a hűsölésre. Szőlőtőkék, mogyoróbokor és egy kezdetleges fűrt kút is akadt. Egy hétvégi hobbitelek, ha úgy tetszik. Még születésem előtt örökölték szüleim, anyai ágon a nagyszülőktől.

Emlékszem, amikor még kisgyerek voltam, szinte két-háromhetente lejártunk oda, hogy kipihenjük a főváros emberfeletti erőfeszítést kívánó nyüzsgését, aztán valahogy szép csendben el lett felejtve. Nagyobb lettem, szüleimnek is több dologra kellett koncentrálni, így egyre ritkábban kerestük fel, és egyre kevesebb időt töltöttünk ott; a végén már csak egy távoli szép emlékké változott.

Aztán minap szüleim arra gondoltak, hogy túladnak rajta. Ha ennyire nem használjuk, akkor minek álljon magában; az érte kapott pénz pedig jól jön. Különösen most, hogy egyetemre készülök. Eljött a hétvége, mi pedig beszálltunk az ezeréves Suzukinkba, és irány le Zala megye. Budapestről nagyjából két és fél órányi monoton aszfalttúra, két egészségügyi szünettel megszakítva, ahogy lenni szokott. A hátsó ülésről meredten bámultam az elsuhanó tájat; annyira idegen volt már mindez. Nem tudtam, mire számítsak. Megváltozhatott-e annyira, hogy fel se ismerjem. E gondolatok között nyomott el az álom.

Zalabérhez közeledve lassítani kezdtünk. Mivel emlékeink már jócskán kifakultak, a magunkkal hozott térkép alapján kellett volna megtalálnunk, de mi csak a fejünket forgattuk. *Ez nem az, ez sem az, hol lehet?* A település fontosabb pontjait persze nem felejtettük el, de telkünk jóval a faluhatáron kívül esett, ami azért jobban feladta a leckét. Apám már harmadszor fordult be ugyanabba a kis utcácskába, amely aszfaltozva kezdődik, aztán később kavicsos törmelék, majd egyenetlen hepehupás föld váltja fel. Valami derengett. A térképen bekarikázott, majdnem négyszög alakú telkünknek itt kellett volna lennie.

Egy újabb visszafordulás helyett inkább kiszálltunk, és gyalogszerrel jártuk végig a környéket, apró kis jeleket keresve, amelyek arra utalhatnak, hogy megérkeztünk. Legbelül valahol tudtuk, hogy nem tévedünk; a helyrajzi szám stimmel, viszont ingatlanunknak nyoma sem volt. A szintén ezer-meg-egy éve elfeledett szomszédos területek valamennyire ugyan kacsingattak a tudatalattinkból, de mégsem mertük őket biztos alapnak tekinteni.

Így visszagurultunk a faluba, és mind közül a legősibb módszert választottuk: kérdezősködni kezdünk. A helyi vegyesbolt erre kiváló lehetőséget teremtett. Míg édesanyámmal a kocsiban maradtunk, és

a kora reggel vásárolt kifliket tömtük magunkba, a megoldáson töprengve, apám a boltból kifelé vagy éppen oda igyekvő helyieket próbálta faggatni térképpel a kezében. Láttuk, ahogy széttárt karokkal a telkeket ábrázoló papírra bök, mire a lakosok magyaráznak neki valamit, majd legyintenek. Egy negyedóra után komor arccal szállt vissza. *Azt mondták, semmi jóra ne számítsunk* – morogta félhangosan maga elé, mintha csak egy misztikus cselekménnyel bíró film narrátorát játszotta volna. *Túl régóta hagytuk már magára, valószínűleg elment* – tette hozzá. Egy szót sem értettünk mindebből.

Egy darabig még a környéket jártuk oda-vissza, hátha beugrik valami relevánsabb részlet vagy emlékfoslány, ami alapján be tudjuk azonosítani, de kétóránnyira nyúló tüzetes és fárasztó keresés sem vezetett eredményre. Abban megegyeztünk, hogy senki nem bitorolta el, és az állam sem vette vissza, fizikailag mégsem leltük a helyét. Már-már abszurdnak tűnt. Szomorúan kellett tehát tudomásul vennünk, hogy anyai ágról örökölt ingatlanunkat mintha csak a föld nyelte volna el.

Anyám ötlete volt, hogy ha már idáig eljöttünk, nézzünk szét egy kicsit ezen a szépséges környéken, szívjuk magunkba az érintetlen zalai csendet. Úgyis már olyan régen nem jártunk erre. Az autónkat a falu szélén állítottuk le, és a környező erdőség felé vettük utunkat. Nem voltunk kimondott túrázók, még rendes bakancsot sem hoztunk magunkkal, mégis jólesett ez a kis hirtelen jövő mozgás. Az emberi civilizációt magunk mögött hagytuk, csak a faluból kiszűrődő zajok emlékeztettek rá. A természet lágy és bársonyos ölelése hamar lecsendesítette a telek körül csapongó gondolatainkat, és olyan tiszta fejjel folytattuk tovább gyalogtúránkat, mintha csak azért jöttünk volna.

Az erdő lassacskán elmaradt, és egy mező tűnt fel a szemünk előtt. Kisvártatva egy mozgó alakra lettünk figyelmesek. *Talán szarvas vagy őz* – gondoltuk. Nem igazán láttuk ebből a távolságból pontosan, hogy milyen vad lehet, szépsége viszont azonnal megfogott minket. Szabadon és önfeledten csatangolt a réten, mintha övé lenne a világ. Ahogy a mezőt határoló bokrok takarásában óvatosan közelítettünk felé, egyszer csak észrevett. Felemelt fejével egyenesen ránk szegezte a tekintetét, de nem ijedt meg tőlünk, sőt, éppen ellenkezőleg. Régi ismerősökként bámult ránk, kicsit talán sértődötten. Mi sem hittük volna, ha nem a saját szemünkkel látjuk, de a telkünk volt az.

Amint lassanként tudatosulni kezdett bennünk, hogy a saját (kétszázötven négyszögölnyi) területünket látjuk, a falusiak által mondott fura dolgok is értelmet nyertek. *Túl régóta hagytuk magára. Valószínűleg elment.* Lehetséges volna, hogy egy birtok csak úgy magától elcsatangol, mert nem törődünk vele? Aztán belegondoltunk, hogy tényleg: legalább már 7-8 éve feléje sem néztünk, ami azért eléggé komoly elhanyagolást jelent.

Töprengéseinkből végül az zökkentett ki, ahogy elkezdett óvatosan felénk jönni. Mikor már csak ötven méterre lehetett tőlünk, tisztán látszott rajta a repedezett kis kőház, és a kúszónövényekkel befont düledező drótkerítése. Minden kétséget kizáróan a mi telkünk az. Rozsdától szinte ki sem látszó ajtó, még most is lelakatolva. Az évek során valamikor komposztálónak indult, fadeszkákkal határolt domb. Vénsegesnél is vénebb almafák, néhány tőke szőlő. Egyre több részlet mutatta meg magát.

Mikor már egészen közel ért hozzánk, nem terveztem, csak úgy hirtelen odaléptem, és megsimogattam. A telek valósággal beleborzongott, láthatóan jólesett neki. Aztán szüleim is hasonlóképpen cselekedtek, majd a semmiből, mintegy a megbánás konkrét jeleként, közösen kezdtünk el becéző szavakat használni arra vonatkozólag, hogy ne haragudjon, amiért ez történt. Többszöri bocsánatkérésunktől valamelyest

ugyan meglágyult, de valahol mélyen még lüktetett benne az évek óta tartó elhanyagoltságából fakadó sértődöttség.

Megkérdeztük, hogy nem akarna-e esetleg velünk visszajönni, bár nem vártunk tőle *választ*. Ekkorra már meglepően kezessé vált, és különféle barátságos hangokat adott ki a rajta található növényi részek segítségével. A visszaút során levettük róla a lakatot, és a telek teljesen megnyílt: elmondta, hogy nagyon egyedül érezte magát, egy ideig még depresszióval is küzdött, majd egy ponton úgy határozott, hogy mivel senkinek sem kell már, a saját útját kezdi el járni. Ismerte a környéket, így főként Zalában bókászott, de néha messzebbre is eljutott. Mint mesélte, nem ő az egyetlen elhagyott, elkószált telek Magyarországon; az Alföldön például valóságos csordákba verődve járnak-kelnek.

Tíz év távlatából ma is sokat gondolunk rá. Biztosan helyes döntést hoztunk azzal, hogy hagytuk továbbra is szabadon élni, vagy újra be kellett volna fognunk, és ráerőltetni azokat a kompromisszumokban gyökerező szabályokat, amiket valójában mi szerettünk volna, hogy betartson? Előzetes tervünkről, miszerint eladjuk, teljes mértékben letettünk, ugyanis ezek után nem akartuk, hogy egy vadidegené legyen. Sőt, hogy egyáltalán bárki is birtokolja. És újra elszenvedje azokat a traumákat, amiket mi okoztunk neki a tudtunkon kívül. Legyen csak szabad, burjánozzon kedvére.

Amikor kora este visszaértünk a faluba, egy ötven körüli bácsika rögtön megállított minket a templom előtt. Nem ismert, bár hallotta a szomszédától, hogy az elszökött telkünket keressük. Ránk nézett, de már egyből tudta a választ. *Jól tették, hogy elengedték. Itt Zalában igazán szabadok lehetnek. Néha azért vigyázniuk kell magukra, mert vadásznak rájuk külföldi ingatlanos nagyurak, de télen bízhatnak bennünk, teszünk ki nekik ezt-azt. Remélem, azért meglátogatják, ha erre járnak.* Attól kezdve pedig olyan sűrűn látogattuk, ahogy régen.